

שמע ישראל

וקדיש מן שמיא

האדמו"ר מהאלמין
רבי שלום יהודה גראס שליט"א
חיבר למעלה מאלף ספרים על כל מקצועות התורה

אור הזוהר 134 * סיון תשע"ג

מפעל הזוהר העולמי טל: 0527651911

זהירות נחיצות למצות קריאת שמע שחרית וערבית

שאלה: שמעתי שמי שאינו קורא קריאת שמע בזמנה הוא מוחרם מן השמים כל היום, האם זה נכון? האם יש מקור לזה? אולי כ"ק יכול להסביר לי כל הלכות קריאת שמע כשאני עומד על רגל אחת? האם יש ענין למצוות קריאת שמע בזמנה?

תשובה: אבא ר' קצת מה שכתוב בזוהר הקדוש ובפוסקים.

מרבבה וחידושי רבי עקיבא איגר שם, ובשאלות ותשובות שו"מ (מהד"ת חלק ג' סימן ע"ז), אש"ל אברהם (מבוטשאטש סימן כ"ה), שאלות ותשובות בית יצחק (סימן ט' וסימן ב' או ג'), שאלות ותשובות מהרש"ג (סימן נ"ב), שאלות ותשובות לבושי משפט (מהדורה ג' סימן ה'), שאלות ותשובות תורת יקותיאל (סימן י"א וסימן ש"א).

ב. כָּלֵל גָּדוֹל נִקֵּט בְּיָדָהּ אִם אֶפְשָׁר לְקַיֵּם מִצְוַת קְרִיאַת שְׁמַע בְּתַפְלִין, זֶהוּ הַמְּבַחֵר, וְאִם לֹא לֹא יִבְטֵל בְּשִׁבְלֵי זֶה קְרִיאַתָּהּ בְּזַמְנָה (עיי' בפוסקים שם).

ג. אִם סָפַק אֶצְלוֹ אִי יִגִּיעַ עִם הַצְּבוּר לְקְרִיאַת שְׁמַע בְּזַמְנָה, יִקְרָא קְרִיאַת שְׁמַע לְפָנָי הַתְּפִלָּה, וְיִתְנֶה לְפָנָי זֶה, דָּאִם יִגִּיעַ הַצְּבוּר לְקְרִיאַת שְׁמַע בְּזַמְנָה מְכוּן לְצֵאת עִם הַצְּבוּר אַז, וְאִם לֹא רוּצָה לְצֵאת עִכְשָׁו, וְיִקְרָא כָּל ג' הַפְּרָשִׁיּוֹת (חידושי רבי עקיבא איגר סוף סימן מו'), שאלות ותשובות שאלת שמואל (סימן ה'), פלא יועץ (עדר קריאת שמע).

ד. אִם קָם בְּפִקּוּר בְּזַמְנָה מְאַחַר וּבְפִקּוּר בְּשִׁבְתוֹת וְיָמִים טוֹבִים מוּטָב לְקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע מִיָּד וְלֹא לְהִמְתִּין עַד אַחַר שְׂיִקְרָא בְּרִכּוֹת הַתּוֹרָה, וְכָל שָׁכֵן שֶׁלֹּא לְהִמְתִּין עַד אַחַר שְׂיִטְבֵּל בְּמִקְנָה. (עיי' סוף סימן מ"ו, ופרי מגדים משנה ברורה (סימן פ"ח), ושולחן מלכים (דף לו' או ל"ה).

ה. לֹא יִסְמָךְ לְקְרִיאַת שְׁמַע בְּצַמְצוּם לְפָנָי סוּף זַמְנָה הַקְּרִיאָה דְּלַפְעָמִים אִין הַמּוֹרָה שְׁעוֹת מְדִיק וְכֵן בְּכָל מִצְוָה הַתְּלוּי בְּזַמְנָה (ישועות חכמה סימן ע', חוסן ישועות אות ב').

איתא בזוהר הקדוש (בלק קפ). דְּמִי שְׂאִינוּ קוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע בְּזַמְנָה אֶפְלוּ עָסַק בְּדַבְרֵי מִצְוָה מְנַדָּה לְשָׁמַיִם כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם. וּבְזוֹהַר הַקְּדוֹשׁ (רמט): כְּשֶׁמְנַדָּה מִן הַשָּׁמַיִם אִין תְּפִלָּתוֹ נִשְׁמַעַת. וּבְמִקְדָּשׁ מְלָךְ (בלק דף קפ) מִי שֶׁלֹּא קָרָא קְרִיאַת שְׁמַע בְּעוֹנְתָּהּ נִהְפָּךְ מִן רַמ"ח – לְחַר"ס, חָס וְשָׁלוֹם, וְתְּפִלָּתוֹ וְתוֹרָתוֹ שֶׁל כָּל הַיּוֹם אִין עוֹלָה לְמַעְלָה. וּבְאֲבוֹת דְּרַבִּי נִתָּן (אבות פרק ג' משנה ד) דְּבָרִים נוֹרְאִים בְּעֵנִין זֶה שֶׁכָּתַב – דְּשִׁנָּה שֶׁל שְׁחָרִית מוֹצֵיאִין אֶת הָאָדָם מִן הָעוֹלָם – הֵינּוּ שְׂיִשְׁן עַד שֶׁעָבַר עָלָיו זַמְנָה קְרִיאַת שְׁמַע, וּבְשִׁאֲלוֹת וְתְּשׁוּבוֹת לֵב חַיִּים (סימן קמ"ד): לְהַכּוֹת מְכוֹת מְרֻדוֹת לְמִי שְׂאִינוּ קוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע בְּזַמְנָה. וּבִימּוֹת הַקִּיץ סוּף זַמְנָה קְרִיאַת שְׁמַע מְקַדֵּם וְעוֹלָיִם בְּיוֹתֵר לְאַחֲרוֹ, וְצָרִיכִין לְהַזְהִיר אַז בְּיִתֵּר שְׂאֵת, וְעַל כֵּן הִדְרָךְ הַיִּשְׁרָה שְׂיָבוּר לוֹ הָאָדָם כְּדִלְהֵלֵן:

א. אִם בְּכַוֵּן לֹא יִגִּיעַ עִם הַצְּבוּר לְקְרִיאַת שְׁמַע בְּזַמְנָה (כְּמוֹ עִכְשָׁו בְּשִׁיט) יִקְרָא עִם הַתְּפִלִּין שְׁעָלָיו – אֶצְלֵי קְרִיאַת שְׁמַע דְּלַפְנֵי קְרִבְנוֹת – כָּל ג' פְּרָשִׁיּוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע וּיְכוּן לְפָנָי הַקְּרִיאָה לְצֵאת בְּזֶה מִצְוַת עֲשֵׂה דְּקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל שְׁחָרִית, וּמִצְוַת עֲשֵׂה דְּזִכִּירַת יְצִיאַת מִצְרַיִם (עיי' מגן אברהם ומשנה ברורה ובאור הלכה סוף סימן מ"ו).

וְאִם אִין הַתְּפִלִּין אַז עָלָיו יִמְתִּין מִלְּקְרוֹת עַד אַחַר הַנַּחַת הַתְּפִלִּין, וּבְתַנְאֵי שְׂפָרוּר לוֹ שֶׁלֹּא יִשְׁכַּח לְקְרִיאַת אַז, אֲבָל בְּלֹא הֶכִי מוּטָב שְׂיִקְרָא עִכְשָׁו בְּלֵי תְּפִלִּין, (עיי' דגול

ו. **שמע שם.** ואם עומד סמוך לישתבח יגמור ישתבח ויקראנו שם (משנה ברורה ושאר אחרונים).
 ח. **בכל פעם לפני קריאת שמע ישהה מעט ויחשב בלבו, הריני מוכן ומזמן לקיים מצות עשה של קריאת שמע ומצות עשה של זכירת יציאת מצרים, ובמקום שמתר להפסיק מתר לאמרו בפה** (עיין סימן ס' ובפוסקים).
 ואם לא כן, צריך לחזור ולקרותה (פתיחה לפני מגדים הלכות ברכות השחר, סימן ד' אות ה', סודר היעב"ץ סדר קריאת שמע אות י"א).

ט. **כשהגיע הבן לי"ב שנה לכלי עלמא מחיב האב לחנך בנו לקרות קריאת שמע בזמנו** (משנה ברורה סימן ע"ח סעיף קטן ח') וכחיום שאין מדקדקין כל כך בזה שוררת הזנחה גדולה בענין זה אצל בחורים גדולים לדקדק בזה.

קריאת שמע של ערבית

[ובפרט כאשר עיף ויגע וקורא ביחיד בביתו] ועל פן ידקדק לכתחלה בהזדמנות ראשונה אחר צאת הכוכבים לקרותה (שם).

ג. **אם אפשר יהדר להתפלל ערבית עם הצבור אחר צאת הכוכבים דיש בו כמה מעלות טובות:**

- 1 **לכתחלה יש לקרותה בזמנה עם ברכות קריאת שמע ולהסמיך גאלה לתפלה.**
- 2 **ברב עם הדרת מלך לקיים מצות קריאת שמע עם הצבור יחד.**
- 3 **כל הנכלל בתפלת צבור עליה אמרו חז"ל אין הקדוש ברוך הוא מואס בתפלת רבים.**
- 4 **מסגלת לכונן יותר.**
- 5 **יזהר לכונן לפני הקריאה לקיים מצות עשה של קריאת שמע** (עיין לעיל אות ד').

כונה מעכפת

ד' **אחד בכל העולמות מעלה ומטה בשבעה רקיעים ובארץ ובארבע רוחות השמים** (שערי תשובה לדבינו יונה וכן בביאור הגאון סימן ה' דכאן וודאי מעכבת).

ובתב בחיי אדם (שם) **שיכוון שהוא מוסר עצמו להריגה בשביל אמונה זו וידמה בדעתו כאלו הוא נשרף עכשו על קדשת שמו יתברך ויתעלה, ויחשב כאלו עשה בפעל ממש, עכ"ל.**

איתא בספרי יראים דיכוון שמקבל עליו על אלקותו יתברך שמו על זרעו וזרעו וזרעו עד עולם להורותם דרך ד', וזה סגלה גדולה שיהיו בניו יראי השם.

ו. **אם רוצה לילך לישן והוא כבר חצי שעה לפני עלות השחר, צריך להמתין עד התחלת זמן קריאת שמע** (בערך 20 - 25 מינוטיו אחר עלות השחר) **ולקרות ג' פרשיות של קריאת שמע ואחר כך יישן,** (שאלות ותשובות בניין עולם סימן א'), **ואם יש לו מורה שעות המעורר** (ועקער זייגערי) **ומכינו לעוררו לפני סוף זמן קריאת שמע יכול לסמוך על זה, ואם הוא אדם שאין ברור שיקום משנתו על ידי זה, לא יסמוך על זה. וכן אין לסמוך שאחר יעוררהו אפלו צוהו פן ישכח** (ישועות חכמה סי' ע' חוסן ישועות א' - ב').

ז. **מי שהתחיל להתפלל וכבר עומד באמצע פסוקי דזמרה ונזכר שעדיין לא קרא קריאת שמע ועד שיקרא יעבר הזמן, יגמר עד סוף הפרק ויקרא קריאת**

בלילה יש גם פן חובת קריאת שמע כמו ביום, וישנם אפלו מדקדקים שאין זהירין בעקרי דיניהם ומפסידים בידיים מצות עשה של תורה שבכל יום.

א. **זמן קריאת שמע דלילה בצאת הכוכבים והוא ע"ב מינוט אחר השקיעה - ואם מתפלל בצבור מעריב ובשעת קריאת שמע לא היה עדין צאת הכוכבים, לא יצא בזה אלא צריך לקרות קריאת שמע כשיגיע זמנה, וירא שמים יקרא כל הג' פרשיות ועל כל פנים לא יחסר מב' פרשיות ראשונות** (סימן רל"ה סעיף א' ומשנה ברורה שם).

ב. **מי שצריך לחזור ולקרות קריאת שמע של ערבית** (כנ"ל סעיף א') **אין כדאי לסמוך על הקריאה שקורא על מטתו, אפלו אם מנהגו לקרות כל ג' הפרשיות דהא צריך לכונן לצאת ידי מצות עשה של קריאת שמע, וקריאת שמע שעל המטה אין מכניין לשם מצוה**

לבר מהפונה הנזכר לעיל אות ח' עוד יש פונה המעכבת אפלו בדיעבד, ואם לא כן יחזור ויקרא עוד פעם, והינו פרוש המלות לפסוק שמע ישראל, ופסוק ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. (עיין סימן ס"ג סעיף ד', ומגן אברהם סעיף קטן ה', ומגן אברהם סימן ס"א סעיף קטן י"א, ועיין בשולחן ערוך הרב, ומשנה ברורה סימן ס"ג סעיף קטן י"א - ב') **ויש מחמירין עד על לבבך** (משנה ברורה שם בשם הבית חדש).

ובונה הפשוטה שמע ישראל כלומר שמע וקבל עליך - ויכוון שהוא שומע ומקבל עליו ומאמין באמונה שלמה ד' אלקינו שאנחנו מאמינים בו הוא